

Brüssel, 24. juuni 2026
(OR. en)

11081/26

ENER 442
ENV 818
CONSOM 213
COMPET 839

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	24. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 319 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Aruanne määruse (EL) 2017/1369 (millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik) rakendamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 319 final.

Lisatud: COM(2026) 319 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.6.2026
COM(2026) 319 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Aruanne määruse (EL) 2017/1369 (millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik)
rakendamise kohta**

1. SISSEJUHATUS

1.1. Poliitiline ja õiguslik taust

Esimene ametlik ELi õigusakt, mis käsitleb tarbijate teavitamist seadmete energiatõhususest, võeti vastu pärast 1973. aasta naftakriisi,⁽¹⁾ s.o 50 aastat tagasi. 1979. aastal järgnes sellele esimene ELi energiamärgistuse raamistik, mida on pärast seda kolm korda läbi vaadatud ja parandatud, viimati 2017. aastal. Selle aja jooksul on ELi energiamärgis saanud tarbijate seas hästi tuntuks ja hinnatuks. Eurobaromeetri 2024. aasta uuringus⁽²⁾ märgiti, et 75 % inimestest väitis, et energiamärgis mõjutab otseselt nende otsust kodumasinade ostmisel.

ELi energiamärgised annavad kergesti mõistetavat teavet, et ergutada nõudlust tõhusamate toodete järele ja nende arendamist. Need toimivad koos minimaalse energiatõhususe nõude ja muude nõuetega, mis on vastu võetud ELi ökodisaini raamistiku alusel. EL reguleerib praegu ökodisaini alusel rohkem kui 30 tooterühma, millest 15 on energiamärgisega⁽³⁾. Hinnangute kohaselt on nende poliitikameetmete koosmõju vähendanud kodumajapidamiste energiaarveid 2024. aastal keskmiselt ligikaudu 317 euro võrra ning 2030. aastaks peaks see summa jõudma 480 euroni. Hinnanguliselt tuleneb märgisest keskmiselt 27 % säästust ja suur osa ökodisainist⁽⁴⁾.

Energiamärgistuse määruse⁽⁵⁾ õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 194. Energiamärgistuse määruks on sätestatud, et tootekohased märgised kehtestatakse delegeeritud õigusaktidega. Sellega kehtestatakse tarnijatele (tootjatele, importijatele ja volitatud esindajatele) ja edasimüüjatele teatavad kohustused seoses märgiste ja standardse tooteteabe lisamise ja esitamisega. Komisjon on avaldanud kaks teatist koos konkreetsete selgitustega: üks rakendamise kohta COVID-19 pandeemia⁽⁶⁾ ajal ja üks 2024. aastal energiamärgistuse vahemiku ja klassi esitamise kohta pärast Euroopa Kohtu kohtumäärust⁽⁷⁾.

1.2. Energiamärgistuse raamistiku 2017. aasta läbivaatamisega seoses tehtud peamised muudatused

2017. aasta läbivaatamisega seoses muudeti raamistik direktiivist määruseks ja muudeti kehtivaid eeskirju, et i) näha ette märgiste klassifikatsiooni järkjärguline muutmine vastavalt tuttavale skaalale A–G, ii) tugevdada turujärelevalvet ja iii) kehtestada mudeli turule laskmise eeltingimusena kohustuslik registreerimine kogu ELi hõlmavas Euroopa energiamärgisega toodete andmebaasis⁽⁸⁾ (EPREL). Uues raamistikus on kasutusele

⁽¹⁾ Nõukogu 4. mai 1976. aasta soovitus 76/496/EMÜ elektriliste kodumasinade ratsionaalse energiakasutuse kohta, EÜT L 140, 28.5.1976, lk 18–19.

⁽²⁾ [Eurobaromeetri eriuuring nr 555 2024](#).

⁽³⁾ https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/product-list_en.

⁽⁴⁾ Ökodisaini mõju arvestuse 2025. aasta ülevaatearuanne, <https://circabc.europa.eu/ui/group/418195ae-4919-45fa-a959-3b695c9aab28/library/c06608a7-9e47-4737-b0d2-da9aec097171/details>.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

⁽⁶⁾ Komisjoni teatis [2020/C 182/02](#), ELT C 183, 2.6.2020.

⁽⁷⁾ [Kohtuasi C-761/22](#).

⁽⁸⁾ <https://eprel.ec.europa.eu>.

võetud kaheksa muudetud või uut märgist. Need märgised on keeleneutraalsed, ajakohastatud välimusega ja sisaldavad QR-koodi, mis on seotud EPRELis oleva mudeliteabega. Esimest korda sisaldavad mõned neist parandatavuse või vastupidavuse info ikoone.

1.3. Aruandega hõlmatud valdkonnad

Energiamärgistuse määrase artikliga 19 tehakse komisjonile ülesandeks esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanne määrase rakendamise kohta, milles hinnatakse, „*kui tulemuslikult on käesolev määrus ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid võimaldanud klientidel valida tõhusamaid tooteid, võttes arvesse selle mõju ettevõtjatele, energiatarbimisele, kasvuhoonegaaside heitkogustele ja turujärelevalvele ning kulusid andmebaasi loomiseks ja käigushoidmiseks.*“

Mõju ettevõtjatele, energiakasutusele ja heitele hinnatakse üksikasjalikult seoses käesoleva raamistiku iga tootekohase õigusaktiga. Käesolevas aruandes esitatakse koondülevaade. Horisontaalsemaid aspekte analüüsitakse mõjuhinnangus, mis on lisatud energiatõhusaid tooteid käsitlevate õigusaktide lihtsustamise koondettepanekule, mis võeti vastu paralleelselt käesoleva aruandega ja selle andmetest lähtuvalt. Käesoleva aruandega paralleelselt võetakse vastu eraldi aruanne rehvide märgistamise määrase (määrus (EL) 2020/740) rakendamise kohta.

Käesolevas aruandes keskendutakse seega eelkõige järgmistele teemadele:

- klassifikatsiooni muutmisel ja uute märgiste kasutuselevõtmisel tehtud edusammud;
- märgiste klassifikatsiooni muutmise kord (üleminek vanalt märgiselt uuele);
- toodete andmebaas (ja sellega seotud kulud ja tulud);
- turujärelevalve;
- märgis kui vahend turgude suunamiseks tõhusate toodete poole;
- uute energiamärgiste tulemuslikkus.

1.4. Analüütiline alus

Käesolev aruanne⁽⁹⁾ põhineb eelkõige uuringul, milles osales 20 073 tarbijat, kes olid viimase kahe aasta jooksul ostnud vähemalt ühe (kõige rohkem kolm) hõlmatud tooteliigi toote, ja see viidi läbi kümnes ELi liikmesriigis: Tšehhi Vabariik, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Madalmaad, Poola, Portugal, Rumeenia ja Rootsi. Uuring hõlmas ka valimit, mis koosnes uue energiamärgisega tooterühmade 204 tarnijast ja 207 jaemüüjast ning neid uusi märgiseid katsetanud 123 professionaalsest kaubanduses kasutatavate jahutus-külmutusseadmete kasutajast.

Käesolevasse aruandesse andsid oma panuse 14 liikmesriiki⁽¹⁰⁾ ökodisaini ja energiamärgistuse nõuandefoorumil⁽¹¹⁾ ja/või energiamärgistuse ja ökodisaini halduskoostöö eksperdirühmas⁽¹²⁾ ning veel seitse ökodisaini ja energiamärgistuse

⁽⁹⁾ [Study on consumer understanding of the EU energy labels applied since 2011](#).

⁽¹⁰⁾ AT, BG, DE, DK, EE, IE, IT, LT, LV, NL, PT, SI, NO, IS.

⁽¹¹⁾ [Komisjoni eksperdirühmade register](#).

⁽¹²⁾ [Halduskoostöörühmade loetelu](#).

nõuandefoorumi muud liiget⁽¹³⁾. Analüüs põhineb ka EPRELi, turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi⁽¹⁴⁾ (ICSMS) ning muude avalikult kättesaadavate analüüside ja ressursside andmetel.

2. KLASSIFIKATSIOONI MUUTMISEL JA UUTE MÄRGISTE KASUTUSELEVÕTMISEL TEHTUD EDUSAMMUD

Energiamärgistuse määrusega tehti komisjonile ülesandeks vaadata läbi kõik 1. augustil 2017 kehtinud energiamärgised ja muuta nende klassifikatsiooni ning anti õigus kehtestada uued märgised. Selles määrati kindlaks ajakava olemasolevate märgiste läbivaatamiseks 2018. aasta augustiks (alustades prioriteetsest rühmast: pesumasinad, pesumasinad-kuivatid, nõudepesumasinad, külmikud, valgusallikad ja kuvarid). Klassifikatsiooni muutmise üldiseks tähtjaks määrati 2023. aasta august ning tahkekütusekatelde, kütteseadmete ja veesoojendite puhul pikemaks tähtjaks 2025. aasta august⁽¹⁵⁾.

Prioriteetse rühma klassifikatsiooni muutmine viidi lõpule 2019. aasta märtsis ning märgised on internetis ja kauplustes esitatud alates 1. märtsist 2021⁽¹⁶⁾. Koondmäärusega parandati nende eeskirjadega seotud tehnilised probleemid õigel ajal selleks kuupäevaks⁽¹⁷⁾.

Ülevaade tootekohaste märgiste energiamärgistuse määruse alusel läbivaatamise olukorrast					
Tooterühm	Viide	Läbivaatamise tähtaeg energiamärgistuse määruses	Läbivaatamise jõustumine	Uue märgise kohaldamise kuupäev	Seisund
Kuvarid (sh televiisorid)	Määrus (EL) 2019/2013	2.08.2018	31.03.2019	1.03.2021	vastu võetud
Pesumasinad ja pesumasin-kuivatid	Määrus (EL) 2019/2014	2.08.2018	31.03.2019	1.03.2021	vastu võetud
Valgusallikad	Määrus (EL) 2019/2015	2.08.2018	31.03.2019	1.09.2021	vastu võetud
Kodumajapidamises kasutatavad külmikud	Määrus (EL) 2019/2016	2.08.2018	31.03.2019	1.03.2021	vastu võetud
Kodumajapidamises kasutatavad nõudepesumasinad	Määrus (EL) 2019/2017	2.08.2018	31.03.2019	1.03.2021	vastu võetud
Jahutus-külmutusseadmed, otsese müügifunktsiooniga	Määrus (EL) 2019/2018	uus	uus	1.03.2021	vastu võetud

⁽¹³⁾ APPLiA, Digital Europe, EHI, EHPA, EPEE, EuroCommerce, Lighting Europe.

⁽¹⁴⁾ [ICSMS](#).

⁽¹⁵⁾ Neid tähtaegu tuleks käsitada delegeeritud õigusaktides iga toote jaoks sätestatud viieaastaste läbivaatamistähtaja täiendusena.

⁽¹⁶⁾ Valgustustoodete muudetud klassifikatsiooniga märgis on kauplustes esitatud alates 1. septembrist 2021.

⁽¹⁷⁾ [Määrus \(EL\) 2021/340](#).

Nutitelefonid ja tahvelarvutid	Määrus (EL) 2023/1669	uus	uus	20.06.2025	vastu võetud
Tolmuimejad	Üldkohus tühistas märgise 2018. aastal.	–	–	–	uuesti kehtestamine on ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Trummelkuivati d	Määrus (EL) 2023/2534	2.08.2023	22.11.2023	1.07.2025	vastu võetud
Ahjud ja pliidikubud	Määrus (EL) nr 65/2014	2.08.2023	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Elamuventilatsioon	Määrus (EL) 1254/2014	2.08.2023	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Tööstuslikud külmsäilitusseadmed	Määrus (EL) 2015/1095	2.08.2023	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Kliimaseadmed, sh õhk-õhk-soojuspumpad	Määrus (EL) 626/2011	2.08.2023	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Kohtkütteseadmed	Määrus (EL) 2015/1186	2.08.2023	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Kütteseadmed ja veesoojendid-kütteseadmed	Määrus (EL) 811/2013	2.08.2025	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Tahkekütusekatlad	Määrus (EL) 2015/1187	2.08.2025	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust
Veesoojendid	Määrus (EL) 812/2013	2.08.2025	–	–	ettevalmistamise l Avaldage arvamust

Tolmuimeja märgis tühistati Üldkohtu 2018. aasta otsusega⁽¹⁸⁾ ja see märgis enam ei kehti. Väljatöötamisel on võimalikud uued energiamärgised i) fotoelektriliste moodulite, ii) tolmuimejate, iii) arvutite, iv) madalatemperatuuriliste soojuskiirgurite (radiaatorite), v) kutsealaseks kasutamiseks mõeldud nõudepesumasinate ja vi) kutsealaseks kasutamiseks mõeldud pesupesemisseadmete jaoks.

ELi energiamärgise läbivaatamise kord on üksikasjalikult sätestatud energiamärgistuse määruses ja järgib parema õigusloome eeskirju. See hõlmab tööd, et i) läbivaatamise osana mõista turgu, ii) töötada välja korratavad ja representatiivsed katsemeetodid, iii) koguda

⁽¹⁸⁾ [Kohtuasi T-544/13](#).

nõuandefoorumilt teavet ning iv) koostada üld- ja mõjuhinnang. Seejärel avaldatakse õigusakti eelnõu sidusrühmade tagasiside saamiseks ja sellest teatatakse Maailma Kaubandusorganisatsioonile. Enne vastuvõtmist konsulteerib komisjon liikmesriikide ekspertidega. Komisjon teavitab õigusaktist Euroopa Parlamenti ja nõukogu. Õigusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja see jõustub, kui kumbki institutsioon sellele vastu ei ole. 2019. aastal läbivaadatud energiamärgiste korral kulus läbivaatamise algusest avaldamiseni neli kuni viis aastat. Sellest ajast alates on edusammud olnud aeglasemad EPRELiga tehtava samaaegse töö, kohtumenetluste, COVID-19 ja 2022. aasta energiakriisiga seotud hädaolukordade ning ökodisaini raamistiku üle peetavate uute läbirääkimiste tõttu.

Seni on vastu võetud ja *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud üheksa otsust või teatist, milles viidatakse energiamärgistuse määruse nõuetele vastavuse eelduse harmoneeritud standarditele.

3. MÄRGISTE KLASSIFIKATSIOONI MUUTMISE KORD

Energiamärgistuse määрусega kehtestatakse neljakuuline üleminekuperiood, mille jooksul võetakse kasutusele muudetud klassifikatsiooniga märgis. Selle aja jooksul peavad tarnijad esitama nii vana märgise, uue märgise kui ka tootekirjelduse. Edasimüüjad peavad esitletavad vanad märgised välja vahetama 14 tööpäeva jooksul alates delegeeritud õigusaktis konkreetse toote kohta kindlaks määratud kuupäevast. Samuti tuleb ajakohastada reklaamimaterjalid. Enamik käesoleva aruande toetuseks korraldatud uuringule vastanud edasimüüjaid (63 %) leidis, et ümbermärgistamine on lihtne või väga lihtne. Mõni tootjate ühendus (näiteks valgustustooted) juhtis tähelepanu probleemidele seoses märgiste muutmise, kui tooted on juba üle antud transpordiks või varem turule lastud.

Selle üleminekuperioodi jooksul võivad tarbijad saada tooteid, millega on kaasas kaks märgist – vana ja muudetud klassifikatsiooniga märgis. Need märgised ei ole kuigivõrd võrreldavad, sest katse- ja arvutusmeetodid muutuvad sageli ning skaala rangus suureneb. Näiteks varasem klassi A+++ toode võib uue skaala alusel kuuluda klassi B või C. Energiamärgistuse määрус eeldatakse, et märgise muutmine võib olla tarbijate, tarnijate ja edasimüüjate jaoks keeruline, ning nõutakse seetõttu, et liikmesriigid teeksid teavituskampaaniaid. Mõni neist kampaaniatest korraldati ELi rahastatud projektide raames, nagu näiteks Label2020,⁽¹⁹⁾ Belt⁽²⁰⁾ ja Compliance Services⁽²¹⁾. Mõni liikmesriik teatas heast teavitustegevusest, samas teised juhtisid tähelepanu probleemidele, mis COVID-19 piirangute tõttu tekkisid esimeste muudetud klassifikatsiooniga märgiste kasutuselevõtul.

4. TOODETE ANDMEBAAS

Üks 2017. aasta läbivaatamise peamisi elemente oli teha samm edasi ELi energiamärgise digiteerimisel. Energiamärgistuse määрус artikliga 12 tehti komisjonile ülesandeks luua andmebaas, mis koosneb avalikust osast, nõuetele vastavuse osast ja veebiportaalist, mis annab juurdepääsu mõlemale osale, ning seda hallata. Eesmärk oli i) toetada

⁽¹⁹⁾ [LABEL2020](#).

⁽²⁰⁾ [BELT](#).

⁽²¹⁾ <https://www.product-compliance-services.eu>.

turujärelevalveasutusi, ii) anda üldsusele teavet turule lastud toodete kohta ja iii) anda komisjonile ajakohast teavet märgistust käsitlevate õigusaktide läbivaatamiseks. See andmebaas on pärast komisjoni, tootjate ja muude sidusrühmade suuri koostööpingutusi nüüd olemas ja sisaldab ligikaudu kahe miljoni mudeli andmeid. 2025. aastal külastati seda 6,6 miljonit korda.

4.1. Rakendamine

Tootjatel oli võimalik tooteid registreerida esimeste läbivaadatud märgiste jaoks planeeritud ajal 2019. aastal. Turujärelevalveasutused said neile juurdepääsu varsti pärast seda. Alates algatuse käivitamisest on registreerimisel abiks olnud kasutajatugi. ELi ettevõtjate ühendused abistavad sageli oma liikmeid selle ülesande täitmisel. EPRELi avalik osa on QR-koodide kaudu kättesaadav alates 2021. aasta märtsist, mil hakati kehtestama esimesi muudetud klassifikatsiooniga tootemärgiseid. Alates 2022. aastast on EPRELi otsinguliidesel olnud palju funktsioone (näiteks valikufiltrid ja sortimine). Energiamärgistuse määruse artiklis 12 ja I lisa punktis 2 osutatud veebiportaal üldsuse juurdepääsuks EPRELile on olnud avatud alates aprillist 2022⁽²²⁾.

2024. aastal vastu võetud rakendusmääruses⁽²³⁾ on sätestatud EPRELi tegevuse täiendavad üksikasjad, muu hulgas selgitatakse tundliku teabe haldamise eeskirju ja kehtestatakse eIDASE allkirju ja templeid kasutavate tarnijate kohustuslik kontrollimine.

EPRELi rakendamisel oli komisjoni eesmärk:

- minimeerida tarnijate halduskoormust hulgiregistreerimise, rakendusliidese teenuste⁽²⁴⁾ ning märgiste ja tootekirjelduste automaatse koostamise kaudu kõigis ELi ametlikes keeltes;
- hõlbustada energiamärgiste ja tooteteabe internetis esitamise kohustuse täitmist (API allalaadimine);
- hõlbustada kasutamist üksiktarbijate, hulgiostjate ning avaliku sektori hankijate ja ametiasutuste jaoks, et teha kindlaks kõige suurema hõivatusesga energiatõhususe klassid.

Tootjad tervitasid asjaolu, et tootekohastes delegeeritud õigusaktides ei nõuta *trükitud* tootekirjelduste süstemaatilist esitamist (energiamärgistuse määruse artikli 3 lõikes 1 sätestatud alternatiivi alusel), mis võivad olla kättesaadavad EPRELi kaudu.

EPREL võimaldab igaühel jälgida ka muutusi registreeritud energiamärgisega tootemudelite turgudel. Energiamärgistuse määrusega ei nõuta siiski tarnijatelt mudelite müügiandmete esitamist, seega on tavaliselt vaja lisateavet, et hinnata mudelite turuosa ja teha kindlaks, kas on vaja alkatada märgiste läbivaatamine.

Liikmesriikide turujärelevalveasutuste seisukoha alusel on EPREL vähendanud nõuetele vastavuse kontrollimiseks kuluvat aega ja jõupingutusi.

Andmebaasile pääseb ligi pigem märgisel oleva QR-koodi kui veebisaidi kaudu. Uuringuandmed ja liikmesriikide ametiasutustelt saadud tagasiside kinnitavad, et EPREL

⁽²²⁾ <https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/>.

⁽²³⁾ [Rakendusmäärus \(EL\) 2024/994](#).

⁽²⁴⁾ Seni on antud ligikaudu 1000 API võtit, peamiselt edasimüüjatele (54 %), aga ka tarnijatele, teadlastele, otsingumootorite jaoks jne.

ei ole avaliku sektori hankijatele ja riigihangete korraldajatele veel laialdaselt teada. Sarnased energiamõjuga toodete andmebaasid on olemas ka mujal maailmas (näiteks Ameerika Ühendriikides,⁽²⁵⁾ Hiinas,⁽²⁶⁾ Kanadas⁽²⁷⁾ ja Austraalias⁽²⁸⁾).

4.2. EPRELi kulud ja tulud

Komisjon kulutas aastatel 2017–2024 EPRELi loomiseks ja hooldamiseks 9,5 miljonit eurot. 2024. aastal suurenes aastane tegevuseelarve 1,9 miljoni euroni. EPRELi tegelikke vajadusi alahinnati: eeldati, et ühekordne kulu loomiseks on 3 miljonit eurot ja aastane hoolduskulu 300 000 eurot. Seda peamiselt seetõttu, et need arvud põhinesid hinnangutel raadioseadmete andmebaasi⁽²⁹⁾ kohta, kus on palju vähem registreeringuid ja registreerijaid ning puudub üldsusele kättesaadav osa, mis EPRELil on. EPRELil on tegelikkuses palju rohkem registreeringuid, kui mõjuhinnangus eeldati. Osaliselt oli see tingitud hilisemast otsusest lisada EPRELi koosseisu rehvid (mis on 13 % kõigist EPRELi registreeringutest). Algses kavas ei olnud ka eIDASE kontrollimine, kuid hiljem leiti, et see on vajalik registri terviklikkuse tagamiseks. Sellega kaasnesid ühekordsed arenduskulud.

Uuringus küsitletud tarnijate arvamused lahknevad selles osas, kas EPRELi kaasnevad varasemaga võrreldes suuremad või väiksemad üldised nõuete täitmisega seotud kulud. 38 % teatas, et nõuete täitmisega seotud kulud, sealhulgas aeg, rahalised kulud ja tööjõu hõivatus, on suurenenud. 28 % märkis, et 2019. aasta eelse ajaga võrreldes on kulud vähenenud. Ülejäänud 33 % väitis, et kulud ei ole muutunud. Enamik tootjaid sisestab andmed ise, veerand küsitletud tarnijatest tellib registreerimise allhankena⁽³⁰⁾. Edasimüüjatel on EPRELi teabele tasuta juurdepääs ja nad võivad saada tarnijatelt trükitud märgiseid. Edasimüüjate tagasiside kohaselt on nad olukorraga rohkem rahul kui tarnijad, kuid juhivad tähelepanu sellele, et internetipõhistes kauplemiskohtades puuduvad võrdsed tingimused.

5. TURUJÄRELEVALVE JA NÕUETE TÄITMISE TAGAMINE

Turujärelevalvet ühtsel turul reguleerib turujärelevalve määrus (EÜ) nr 765/2008, mida kohaldatakse ka energiamärgistuse määruse kohaldamisalasse kuuluvate toodete suhtes. Energiamärgistuse määrusega tugevdati neid üldsätteid 2017. aastal i) sätetega, millega ergutatakse liikmesriikide turujärelevalveasutuste koostööd, ii) selgitati, kuidas käsitleda riskantseid tooteid, ja iii) viidi sisse liidus (seni kasutamata) kaitsemeetmete menetlus. Energiamärgistuse määruse artikli 7 lõikega 4 kohustati liikmesriike kehtestama eeskirjad karistuste ja nende täitmise tagamise mehhanismide kohta ning teatama sellistest eeskirjadest 1. augustiks 2017, kui neist ei ole märgistamisdirektiivi kohaselt veel teatatud.

Vastavus energiatõhusaid tooteid käsitlevatele õigusaktidele toetub peamiselt ettevõtja kinnitusele⁽³¹⁾. Ausa konkurentsi ja eeldatava energiasäästu saavutamiseks peab

⁽²⁵⁾ <https://www.regulations.doe.gov/ccms>, <https://www.energystar.gov/products>.

⁽²⁶⁾ <https://www.energylabel.com.cn/>.

⁽²⁷⁾ [Searchable product list | Natural Resources Canada](#).

⁽²⁸⁾ [Energy Rating - Search the Registration Database](#).

⁽²⁹⁾ [SWD \(2012\) 329](#).

⁽³⁰⁾ Programmi LIFE raames rahastatud EPRELi teenuste projekti analüüs, mai 2025 (avaldamata).

⁽³¹⁾ Katelde puhul on kohustuslik kolmanda isiku antud sertifikaat.

turujärelevalve ja nõuete täitmise tagamine olema piisaval tasemel. Turujärelevalve on liikmesriikide ametiasutuste ainupädevuses, kuid EL annab rahalist toetust: 2017–2024 eraldati liikmesriikide turujärelevalvemeetmete ja laiemate rakendustoetuste jaoks programmi „Euroopa horisont“, ühtse turu programmi ja programmi LIFE kaudu üle 20 miljoni euro. ELi turule sisenevate toodete puhul jäi energiatõhusaid tooteid käsitlevate õigusaktide järgimise tollikontroll ELi välispiiridel piiratuks ja sellest tulenevalt avastati nõuetele mittevastavuse juhtumeid vähe.

ELi rahastatud meetmetest, liikmesriikide kontrollidest ja Euroopa Kontrollikoja 2020. aasta eriaruandest⁽³²⁾ saadud tõendid viitavad pidevale ja märkimisväärsele nõuetele mittevastavuse tasemele (eelkõige e-poodides). Hinnavõrdluse veebisaitidel on nõutav teave sageli esitatud osaliselt. Kooskõlastatud meede EEPLIANT3,⁽³³⁾ mida rahastas EL ja milles osales 24 riiklikku järelevalveasutust, leidis mitterepresentatiivse riskipõhise hindamise käigus kuue tooterühma⁽³⁴⁾ puhul 82 % toodetest kauplustes ja 97 % toodetest e-poodides väiksemaid või suuremaid puudusi seoses märgise kuvamise, vastavusdeklaratsiooni või tehnilise dokumentatsiooniga (see hõlmab kõiki dokumente, sealhulgas ökodisainiga seotud dokumente, mitte ainult märgistamist). Valgusallikate⁽³⁵⁾ puhul oli eriti suur probleem nõuetele mittevastavus internetis. Kui märgisel, tootekirjelduses või muus tehnilises dokumentatsioonis puuduvad andmed või need on valed, ei tähenda see alati, et toode ei vasta nõuetele. Nõuetele mittevastavuse kindlakstegemiseks tuleb teha laborikatsed akrediteeritud laboris ja see on kulukas (tavaliselt 1 000 kuni 10 000 eurot mudeli kohta, veelgi kallim suurte või keerukate toodete puhul). Meetme EEPLIANT3 vastavuskontrolli projektiga seoses 265 tootele tehtud laborikatsetel ületasid energiatõhususega seotud probleemid lubatud hälvet 43 % toodetest. Nõuetele mittevastavuse üldist taset ühtsel turul on siiski raske hinnata, sest kontrollid on peaaegu alati riskipõhised ja turujärelevalveasutused suunavad piiratud ressursid toodetele, mille puhul eeldatakse kõige suuremaid probleeme. Tulemusi ei saa ekstrapoleerida kõigile tooterühmadele ja kogu ELile.

Selle raamistiku alusel aastast kontrollitud toodete koguarv oli 2024. aastal mõnes liikmesriigis 10–100, kuid Iirimaa 24 000 ja Saksamaal 73 000. Enamik juhtumeid hõlmas dokumentide kontrolli kauplustes ja internetis ning ainult mõnda põhjalikku toimivuskontrolli. Turujärelevalve määruse kohaselt on liikmesriigid alates 2017. aastast kuni 2025. aasta lõpuni sisestanud ICSMSi andmebaasi 3 147 põhjaliku energiamärgistuse määruse kohase kontrolli⁽³⁶⁾ andmed (neist 57 % olid nõuetele mittevastavuse juhtumid). Komisjon algatas 2025. aasta keskel Portugali ja Rumeenia suhtes kaks rikkumismenetlust, sest nad ei teatanud 2023. aastal ühestki põhjalikust kontrollist, ning saatis Portugalile 2025. aasta novembris põhjendatud arvamuse.

450 tootemudelil on ristseos ICSMSi ja EPRELi vahel, mis peaks muutma nende kontrollimise tulemuslikumaks. Kasutajad on seni 3 300 korral kasutanud võimalust otse EPRELis lihtsalt teatada registreeritud mudeli või seonduva teabega seotud probleemist. Suuremad digiplatvormid teevad sageli koostööd, et kõrvaldada nõuetele mittevastavad

⁽³²⁾ [Eriaruanne 01/2020](#).

⁽³³⁾ [EEPLIANT3 Public Report Final.pdf](#).

⁽³⁴⁾ Kliimaseadmed, valgustus, trummelkuivatid, veesoojendid, kütteseadmed ja ventilaatorid.

⁽³⁵⁾ [Veebiostude uuring CLASP](#).

⁽³⁶⁾ Põhjalike kontrollide all mõistetakse laboratoorseid kontrole ja dokumentide kontrole, et hinnata, kas toode vastab nõuetele.

tooted, kuid neil ei ole kohustust märgist ise kuvada. Nende pakutav suur tootevalik suurendab samuti täitmise tagamise üldist töömahtu.

Komisjon käivitas 2021. aastal turujärelevalve määruse alusel ELi toodete nõuetele vastavuse võrgustiku. Sellega loodi 2024. aastal esimene ELi ökodisaini ja energiamärgistuse katserajatis⁽³⁷⁾. Komisjon ja liikmesriigid tagavad ühiselt, et energiamärgist ei kasutata delegeeritud meetmetega hõlmamata toodete ega energiaga mitteseotud toodete puhul ning selle kujundust kohandatakse eelkõige koostöös vabatahtliku ühtse veemärgisega⁽³⁸⁾ seotud tööstusharudega.

6. MÄRGIS KUI VAHEND TURGUDE SUUNAMISEKS TÕHUSATE TOODETE POOLE

Energiamärgistuse määruse artikli 7 lõikes 2 nõutakse, et mis tahes soodustused, mida liikmesriigid teevad toodetele, mille suhtes kohaldatakse ELi energiamärgistust, peavad olema suunatud *kahele kõrgeimale märkimisväärselt hõivatud energiatõhususe klassile või nimetatud delegeeritud õigusaktis sätestatud kõrgematele klassidele*. Eesmärk on suunata nõudlusega seotud soodustused (näiteks madala intressiga laenud, toetused, maksusoodustused või vautšerid) kõige tõhusamatele toodetele, luues seeläbi nende toodete jaoks juhtiva turu.

Samu või väga sarnaseid kriteeriume kasutatakse ka muudes õigusaktides, sealhulgas energiatõhususe direktiivi nõuetes riigihangete kohta,⁽³⁹⁾ ELi taksonoomias⁽⁴⁰⁾ ja tõhusate küttesüsteemide vähendatud käibemaksumäärasid käsitlevates käibemaksueeskirjades⁽⁴¹⁾. Praegu kohaldatakse sellel alusel vähendatud käibemaksumäära neli ELi liikmesriiki.

2010. aasta märgistamise raamdirektiivis olid juba sätted märgise kasutamise edendamiseks juhtivate turgude alusena, kuid kriteeriumi täpsem sõnastus ja EPRELi omadus, mis võimaldab hõlpsasti mõista toodete alamvaliku jaotust klasside vahel, hõlbustab sellise poliitika rakendamist. Komisjon ja liikmesriikide ametiasutused võivad kasutada EPRELi, et kohaldada energiamärgistuse määruse artikli 7 lõikes 2 sätestatud kriteeriumit, kasutades lähtepunktina lihtsat otsingut EPRELis, vähendades vajadust spetsiaalsete turu-uuringute järele ja tugevdades konkurentsi ühtsele turule lastavate toodete läbipaistvuse kaudu. Kriteeriumi kohaldamise toetamiseks esitas komisjon selle kohta suunised⁽⁴²⁾.

7. UUTE MÄRGISTE TULEMUSLIKKUS

7.1. Uute märgiste mõistmine

Enamik uuringus küsitletud tarbijaid väitis, et nad saavad märgistest aru, ning üle 90 % pidas märgist ja selle elemente (väga) kergesti mõistetavaks. Tootekohaseid piktogramme, mida pidas raskesti mõistetavaks üle 10 % küsitlusele vastanutest, oli ainult mõni. See

⁽³⁷⁾ [Komisjoni rakendusotsus \(EL\) 2024/1456](#).

⁽³⁸⁾ [Ühtne veemärgis](#).

⁽³⁹⁾ [Direktiiv \(EL\) 2023/1791](#).

⁽⁴⁰⁾ [Määrus \(EL\) 2023/2486](#).

⁽⁴¹⁾ [Council Directive \(EU\) 2022/542](#).

⁽⁴²⁾ https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/consumers_en#what-does-significantly-populated-mean.

positiivne tulemus on tõenäoliselt tingitud sellest, et märgise kujundust katsetatakse üldiselt enne selle kinnitamist. 77–87 % küsitletud tarbijatest leidis, et märgisel esitatud teabe hulk oli asjakohane. Ülejäänute arvates oli seda kas liiga palju või liiga vähe (või puudus arvamus). Kokkuvõttes ei tõenda need tulemused seega ei teabe üleküllust ega ebapiisavust.

62 % uuringus osalenud tarbijatest ütles, et nad on kasutanud peamist energiaga seotud teavet märgise ülaosas. 37 % ütles, et nad olid kasutanud ka energiaga mitteseotud piktogramme alumises osas. Hiljuti kodumasina otnud ütlesid kõige sagedamini, et nad kasutasid oma ostuotsuse tegemisel energiamärgist (ligikaudu 90 % neist, kes märgist märkasid). Märgis aitas kaubanduses kasutatavate külmikute ostjaid 80 % juhtudest ning televiisorite ja kuvarite ostjaid 70 % juhtudest olukorras, kus toimivuskriteeriumid (näiteks eraldusvõime või ekraani suurus) on ostuotsuse tegemisel olulised.

7.2. Mõju taskukohaste tõhusate toodete kättesaadavusele

Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2021. aasta aruandes seadmete tõhususe standardite ja märgistamise kohta⁽⁴³⁾ leiti, et energiatõhususe nõuded ja märgistamine suurendavad üldiselt uute mudelite baasparanemismäära kaks või kolm korda. See tähendab, et aja jooksul suureneb kogu seadmepargi keskmine tõhusus. Rahvusvaheline Energiaagentuur märgib, et konkurentsi tõttu on keskmiste ostuhindade langustendents 2–3 % aastas (pärast lühikest tõusu uute eeskirjade jõustumisel), kuid eri toodete puhul täheldatud hinnalangused on erinevad, kajastades konkurentsi taset igal konkreetset turul. Need hinnangud on ülemaailmsed, hiljutises ELi hinnangus tolmuimejate kohta leiti, et märgise kohaldamise ajal langesid ostuhinnad 1 % aastas. Hiljuti avaldatud uuringud kinnitavad, et ELi energiamärgis on tulemuslik tarbijate valikute muutmise seotud keskkonnaeesmärgi seisukohast, ning leiavad, et pakkumise poole konkurents on turu kohandamise peamine tõukejõud tänu hindade langemise suundumusele, sest turule sisenejate arv suureneb ja üha rohkem tootjaid hakkab pakkuma tooteid kõrgemates märgiseklassides, tekitades kasu tarbijatele, stimuleerides samal ajal edasist innovatsiooni⁽⁴⁴⁾.

Innovatsiooni mõju tagamiseks tagab komisjon, et märgise kehtestamise või selle klassifikatsiooni muutmise korral ei kuulu ükski toode märgise kehtestamise ajal energiaklassi A ning et hinnanguliselt kuulub enamik mudeleid kõnealusesse klassi mitte varem kui kümne aasta pärast. EPRELi andmed näitavad, et valgusallikate, jahutus-külmutusseadmete, telerite ja nõudepesumasinate jaotumine klassidesse on alates 2019. aastast suures osas arenenud kooskõlas nende nõuetega. Siiski, 90 % EPRELis registreeritud pesumasinamudelitest saavutas klassi A vaid kuue aasta jooksul pärast läbivaatamist. Seevastu kuvarite omadused on arenenud oodatust aeglasemalt ja need on rühmitatud madalamatesse klassidesse (25 % mudelitest kuulub klassi G)⁽⁴⁵⁾.

Oma kategooria parimate pesumasinate turuosa suurenes 2024. aastal sõltumatu turuanalüüsi kohaselt 50 %⁽⁴⁶⁾. 2021. aasta tegelikel turuandmetel põhinevad

⁽⁴³⁾ [IEA 2021, Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programmes.](#)

⁽⁴⁴⁾ Anne Kesselring, „Energy labels in the European Union: Consumer inattention and producer responses“, Energy Economics, köide 144, 2025, ISSN 0140-9883, <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2025.108275>.

⁽⁴⁵⁾ Käsil on kuvareid käsitleva delegeritud määruse hindamine. Mudelite (sealhulgas tarbijate ja tootjate hulgas eelistatud suure ekraanisuuruse ja suure eraldusvõimega mudelite) kõige halvemate näitajatega klassidesse jäämise põhjuste hulgas on tõenäoliselt mitu keerukat tegurit.

⁽⁴⁶⁾ GfK 2024 Market Outlook.

akadeemilised uuringud näitavad, et muudetud klassifikatsiooniga märgis suurendas inimeste valmisolekut maksta tippklassi külmikute eest võrreldes eelmise märgisega, mis ei olnud nii hästi mõistetav⁽⁴⁷⁾.

8. KOKKUVÕTE

Energiamärgistuse määrus on pannud aluse ajakohastatud märgistele, mis on seni hästi toiminud, kuid üleminek ei ole veel lõpule viidud. Seni on 15 tooterühma märgisest selle raamistiku alusel läbi vaadatud kuus märgist ja kasutusele on võetud kaks uut märgist. Tootekohaste delegeeritud õigusaktide pikad läbivaatamistsüklid on seni vähendanud poliitikaraamistiku üldist mõju. Ebapiisav täitmise tagamine liikmesriikide turul ja nõuetele mittevastavuse kõrge tase vähemalt mõnes turusegmendis (eelkõige internetis) moonutavad võrdseid tingimusi ja vähendavad prognoositavat energiasäästu.

Laiem poliitiline taust on võrreldes 2017. aastaga oluliselt muutunud. See on tingitud i) internetimüügi kasvust, ii) ELi kliimamuutustega seotud eesmärkidest, iii) ülemaailmsest lubadusest kahekordistada 2030. aastaks energiatõhusust ning iv) Euroopa konkurentsivõime tuleviku aruandes ja ühtse turu strateegias rõhutatud konkurentsivõimest ning viimasel ajal tehtud jõupingutustest energia taskukohasuse ja sõltumatuse valdkonnas. Sellega seoses on energiamärgised endiselt asjakohased. Kõik asjaomased sidusrühmad, kes osalesid 2025. aasta oktoobris energiatooteid käsitlevate õigusaktide rakendamise dialoogis,⁽⁴⁸⁾ rõhutasid energiatooteid käsitlevate õigusaktide (sealhulgas energiamärgistuse määru) rolli energiatõhususe, taskukohasuse ja ELi tööstuse konkurentsivõime edendamisel, kuid juhtisid tähelepanu ka nõuetele mittevastavusele, mis vähendab tulemuslikkust.

Olemasolevad tõendid märgiste toimimise kohta näitavad, et ELi energiamärgistel on aastakümneid pärast nende kasutuselevõtmist endiselt suur potentsiaal energiatarbimise vähendamiseks ja need võivad aidata kaasa ka muude poliitikaeesmärkide saavutamisele. EPRELi tooteregister, mis koondab kõiki energiamõjuga tooteid, millel on ELi energiamärgis, võimaldab suurendada turu läbipaistvust ja tõenduspõhist poliitikakujundamist. EPREL ei ole aga veel nii laialdaselt tuntud ega kasutusel kui märgis ise ning seda saaks rohkem kasutada ka nõuetele vastavuse ja turujärelevalve toetamiseks. Käesoleva raportiga paralleelselt avaldatud koondettepanekus esitatud muudatuste eesmärk on neid võimalusi paremini ära kasutada ja võimaluse korral tarnijate ja jaemüüjate jaoks lihtsustada.

⁽⁴⁷⁾ Corinne Faure, Marie-Charlotte Guetlein, Joachim Schleich, „*Effects of rescaling of the EU energy label on household preferences for top-rated appliances*“, Energy Policy, köide 156, 2021, ISSN 0301-4215, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112439>. Sama uuring näitas ka, et mõlema märgise näitamine tarbijatele (nagu see toimub energiamärgistuse määru üleminekuetapis) ei suurenda maksevalmidust.

⁽⁴⁸⁾ [Implementation dialogue on energy efficient product legislation with Commissioner Dan Jørgensen – Energy](#).